

Po roce stravenem v Indonezii jsem se vrátil do Čech na jediný týden, abych hned zas odjel zpátky do Asie. Tentokrát do Japonska, kde se příští měsíc pořádá primatologický kongres, na kterém mám lobovat pro ochranu Balikpapanského zálivu. Před tím mě ale pozvala primatoložka Suchiko na ostrov Yakushima jižně od hlavního japonského souostroví, kde žije nejjižnější populace slavných opic japonských makaku. Suchiko tu pro svoji doktorandskou práci několik let zkoumala jejich reprodukční systém a teď se sem každý rok vrací, aby zjistila, kdo v jejich tlupách přibyl, kdo ubyl, kdo se přestěhoval a kdo narodil. A odebírá vzorky trusu pro analýzu DNA, takže pak u každého z mláďat může znát jak matku, tak i otce. Letos má Suchiko na sber dat i vzorku jenom týden čistého času, takže mě s sebou bere jako asistenta. Sbírat opici hodná pro mě bude po roce zničující ochranné práce mezi skorumpovanými úředníky na Borneu opravdu dovolena snu!

O pobyt v premodernizované japonské civilizaci ale zrovna dvakrát nestojím, takže jsem na Yakushimu vyrazil hned prvním autobusem z letiště v Ósace. Cestování v Japonsku je zhruba stejně tak rychle jako je drahé, takže do přístavu na jihu japonské "pevniny" ve městě Kagoshima jsem dorazil o den dříve a svůj první den v Japonsku jsem strávil poblíž města na nejméně aktivnější japonské sopce Sakurajima. Ta bývala ostrovem, ale po jednom z posledních výbuchů v roce 1914 vyprodukovala dost lavy k tomu, aby se s protější pevninou spojila pevninským mostem. Na Sakurajimě opice nejsou, těžko by se tu uzivily. Většinu povrchu (polo)ostrova pokrývají rozpráskaná lavová pole porostlá borovými lesy, takže vune pryskyřice prosycuje vzduch jako někde na Jadranu. Borovice pionýrská dřevina, která obsadí lavová pole ještě před tím, než ji nahradí kastany, vavřiny a jiné subtropické listnace. To ale trvá několik století, ještě po 96 letech na lavových polích roste jen nízké borové mláďata. Takže nedockají Japonci začít s lesnickými zásahy a borovici kácí, což jsem neviděl moc rád, ale říkal jsem si, že jsem si přece do Japonska přijel od ochranné práce odpocínout...

Zahradnické tendence japonských ochranářů jsou ostatně vidět i v systému turistických stezek, které jsou naprosto kratičké a nikam po nich nedojdete (jenom zpátky ká autu), zato jsou ale plně odpocívadel a jiných romantických stavbiček, jenže na to si holt bundu muset v těchto zemích nejspíš zvyknout. K prvnímu noclehu jsem ovšem tyhle altánky docela uvítal. Původně jsem chtěl sice uprostřed lavové pustiny přespát v supermoderním veřejném záchodku, který by se coby ubytovací zařízení vyrovnal indonéskému hotelu. Bohužel byl ale vybevený tolika tlačítky, že jsem ve snaze pustit vodu spustil poplach ohlašující invalidního turistu v nesnázích. Altánky na pětiminutové posezení nastěsti zatím v Japonsku žádná tlačítka nemají. Ráno se v nich sice člověk probudí pokrytý vrstvičkou sopečného popela, tu ale může smýt v místních termálních lázních. Ostrov Yakushima se z moretýci jen o nějakých 60 km od Sakurajimy, je to ale úplně jiný svět. Obrovský zulový monolit, který se zvedá z azurové vody do výšky víc než 1900 metrů, působí jako zastena, která zadržuje většinu vlhkosti hned poté, co se mořské hladiny odparí. Kolem vrcholu ostrova se tím pádem neustále kondenzují mraky, které vzápětí spadnou v podobě subtropické spršky na svahy hor, jenom aby je hned nahradily další mraky. Východní

strana ostrova je jedním z nejdeštivejších míst na světě a ročně tu spadne přes 10 metrů srážek. Primatologové si nastěží k výzkumu prozíravě vybrali západní svahy Yakushimy, kde naprší jen zhruba tolik, kolik na Borneu. Zdejší svahy jsou porostlé nízkým pralesem podobného typu, jaký byste našli ve Středomoří. Na rozdíl od Evropy je to ale na Yakushimě z významné části porad ještě primární prales. Výzkum opic na Yakushimě začal před třiceti lety. Primatologové si v jednom z místních domků zřídili výzkumnou stanici, která je občas opravdu narvána studenty a postdoky. Tak jako ostatně i teď, kromě mě a Sachiko tu teď bydlí pět Japonců (respektive převážně Japonky) a jeden Francouz. Ten je tady z podobného důvodu jako já. Prerušil na pár týdnů akademickou rutinu na pařížské univerzitě a pomáha jako asistent jedné z Japek při výzkumu disperze semen opicemi. Je to vlastně vynikající nápad, jak se z rutinní kancelářské práce aspoň na čas vrátit do spokojenejších studentských let. A místní student za to na pár týdnů dostane kvalifikovaného asistenta a poradce v jedné osobě, bez nároku na honorář.

Život ve výzkumné stanici v Japonsku je ale něco úplně jiného než v Indonésii. Za minulých pár let pro mě nebylo nijak těžké zvyknout si na to, že se spinavé nadobí položí Alimu před dveře, odkud nějakým zázrakem (o jehož podstatu se příliš nestarám) zmizí, jen aby se vzápětí obevilo v kuchyni umyté a naplněné jídlem, které se tam nějakým jiným zázrakem dostalo z tržnice a cestou na talíř se ještě stácló uvařit. O japonských výzkumnících ani nemluve - v Sungai Wainu kolují historky o jednom, který si platil domorodého asistenta na to, aby mu v pralese nosil slunečnik. Ale doma v Japonsku jsou pracovní síly drahé a o nějakých asistentech a posluhovacích tu nemůže být řeč. V Yakushimě si výzkumníci dělají všechnu práci sami, počínaje sběrem dat a vzorků a konče varením a veskerými domácími pracemi. Vladně při tom jakási forma komunismu, kdy se sdíli vydaje a i o stanici se starají společně vsichni, kdo v ní zrovna pobývají. A je až neuvěřitelné, jak se i nové přichozí dovedou v okamžiku skoordinovat. Dokonce i se mnou to jaks takš slo, i přes komunikační bariéru - japonsky zatím umím říct jenom cikada, jelen a kompost. Po odpoledních domácích pracích, prokládaných nezbytnými seancemi za pocítacem a sledováním zapadu slunce v horkých lázních v zahradě sousedního penzionu, pak následuje nezbytná večerní společenská konverzace, kdy se dlouze do noci diskutuje o všem možném u vynikající večere a alkoholu, kterým se překvapivě nikdo neopije. Někdy se na večeri objeví soused nebo jsme naopak mi pozváni k jednomu z vedlejších domů, to je pak jídlo o to víc vynikající, a diskuse se protáhne ještě víc do noci. A ráno v půl páté se pak vstává, aby se mohlo s rozedněním zacerstva vyrazit za opicemi...